Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 220 TUESDAY, NOVEMBER 18, 1997 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 18-го ЛИСТОПАДА 1997р. Ч.220 РІК CIV.

Націонал-демократів закликають порозумітися

Київ (УНІАР). — Товариство „Просвіта" та Конгрес Української Інтелігенції закликали лідерів партій демократичного спрямування зустрітись 25-го листопада в Будинку Вчених для підписання меморандуму під назвою „Про непопоборювання під час виборів 1998 року".

На пресконференції 12-го листопада голова товариства „Просвіта" Павло Мовчан сказав, що подібний акт порозуміння необхідно здійснити для перемоги націонал-демократичних сил у виборах. На його думку, якщо в мажоритарній окрузі будуть кандидувати декілька демократів і один комуніст, то через розпорошення голосів переможе лівий кандидат. Крім того, за його словами, більшість активних виборців — пенсіонери, яких „з ментальних причин" приваблюють ліві партії.

Для запобігання такої ситуації „Просвіта" та КУІ пропонують скоординувати дії демократичних партій і визначити найдостойніших кандидатів по мажоритарних округах. Голова КУІ Іван Драч висловив сподівання, що ідея необхідности згуртування демократичних партій дійде до їх лідерів „і тоді все буде гаразд".

В Ню Йорку відбудеться авторський вечір Є. Станковича

Ню Йорк (Г. Колесса). — Тут у суботу, 22-го листопада, в Українському Інституті Америки відбудеться авторський концерт видатного українського сучасного композитора Євгена Станковича. Цей концерт стане першим вечором виключно з творів уже добре відомого в Україні та за її межами композитора.

Є. Станкович

Звучатимуть соната „Піккольо" для скрипки й фортепіяну, триптих „На Верховині" для скрипки й фортепіяну, перший струнний квартет, „Смиренна пастораль" для скрипки, віолі й віолончелі та один з останніх творів композитора, його камерна симфонія ч. 5 „Потаємні поклики" для струнної оркестри і солюючого кларнету.

В даний час Є. Станкович знаходиться у Вінніпезі, де співпрацює з Вінніпезькою симфонічною оркестрою, на замовлення якої написав твір для мішаного хору та симфонічної оркестри на тексти з Біблії п. з. „Нехай прийде царство Твоє". Прем'єра цього твору недавно відбулася у Вінніпезі. Згаданою оркестрою тепер керує Брамвел Тові, за словами композитора, „один з найвидатніших диригентів світу".

Незабаром Є. Станкович повертається до Києва, де керує катедрою композиції у Київській консерваторії (тепер — це Київська Національна Музична Академія).

У вищезгаданому концерті в Ню Йорку участь братимуть диригент Вірко Балей, скрипаль Анатолій Баженов з Києва, піяністка Найда Магомедбекова, кляринетист Дейвид Грешам, квартет „Флакс" (Том Чу — перша скрипка, Корнілюс Даффало — друга скрипка, Кенджі Банч — віоля, Дейвид Еггар — віольончеля) і камерний ансамбль МАТІ. Початок о год. 8-ій вечора. Адреса УІА: 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку. Ціни квитків — 20 дол., для сеньйорів — 10, для студентів — 5 дол. Телефон для інформацій (212) 288-8660.

НБУ зробив спробу зміцнити гривню

Київ. — 13-го листопада голова Національного Банку України Віктор Ющенко сказав на пресконференції, що НБУ кілька днів тому втрутився у діяльність другорядного міжбанкового ринку, щоб підтримати гривню, яка останнім часом дещо ослабла. В. Ющенко не виключив можливости того, що банк вдасться до такого заходу ще раз.

За його словами, керівництво НБУ залишає за собою право, залежно від ситуації на валютному ринку і ринку цінних паперів, використовувати такий інструмент впливу на валютний ринок. Як кожен центральний банк, НБУ повинен боронити свою грошову одиницю, додав він.

У грудні минулого року В. Ющенко заявив, що НБУ діятиме тільки на Міжбанковій валютній біржі. В квітні цього року він підтвердив, що політика банку не змінилася. Однак 13-го листопада він дав зрозуміти, що останнє втручання НБУ у валютний ринок не було єдиним.

Проблему ж з гривнею він назвав тимчасовою і пов'язав її з недавнім спадом акцій на світовому ринку.

Гривня цього року трималася у межах валютного коридору 1.70-1.90 гривні за долар. Однак від вересня вона впала майже на дві копійки і 13-го листопада її курс був 1.877 за долар.

В. Ющенко підтвердив, що НБУ використовував свої резерви у вересні, коли ринки були слабі. Торгівці твердять, що банк продавав гривні у великій кількості, проте В. Ющенко не навів подробиць втручання. У вересні і жовтні був великий попит на долари, з чим торгівці пов'язують послаблення гривні і зменшення активности на ринку цінних паперів. За словами голови НБУ, від того часу резерви банку стабілізувалися.

В Україні загинув канадський дипломат

Київ. — Закордонні та місцеві засоби масової інформації з Києва повідомили, що в четвер, 13-го листопада, в автомобільній катастрофі трагічно загинув 56-річний Петро Роман Ліщинський, молодий канадський дипломат і керівник Інформаційного центру Північно- атлантійського оборонного союзу (НАТО) в Україні. П. Ліщинський також очолював в Києві місію Організації для безпеки та співробітництва в Европі та займав різні становища у канадській амбасаді в Україні, де почав працювати ще у 1992 році, один рік після того, як Україна проголосила незалежність.

Нещасливий випадок трапився у дорозі з Києва до Одеси, в Кіровоградській області, 160 миль на південь від столиці України. Разом з ним також загинув і його шофер Іван Буну.

Виростав, вчився та юнакував П. Ліщинський в Торонто, куди прибув зі своєю мамою з переселенчих таборів у Німеччині після Другої світової війни малим хлопчиком. Був пластуном і випускником Курсів Українознавства ім. Григорія Сковороди, звідкіль виніс гордість про своє українське походження, котре завжди вмів примінити для добра Канади та користи України.

Питання українсько-молдовського коридору полагоджено

Київ(Р.Р.). — У середу, 12-го листопада, газета „День" повідомила про успішне завершення переговорів прем'єр-міністра України Валерія Пустовойтенка та прем'єр-міністра Молдови Йона Чубука.

На заключній пресовій конференції керівники урядів двох держав заявили, що хоча про остаточне врегулювання проблеми говорити ще рано, але зустріч прем'єрів на місцях дала кращі результати, ніж переговори на паперах.

Сторони домовилися, що Молдова отримує залізничну станцію Бесарабка з усією інфраструктурою та майже 600 метрів берега Дунаю біля села Джурджулешти.

Україна бере у винайм на 99 років 8-кілометровий відтинок автомобільного шляху Одеса–Ізмаїл в районі Молдовського села Паланка.

З одного боку, пише журналіст В. Замятін, Молдова, згідно з цими домовленнями, є в більш вигідній ситуації, оскільки зможе спокійно добудувати свій термінал і дістає вихід до моря, минаючи територію України. Молдова стає повноправним господарем залізничного вузла, розподіл якого сторони не вирішили протягом п'ятьох років.

З іншого боку, зняття прикордонних проблем є однією з умов створення

(Закінчення на стор. 3)

Урожай буде таким, як передбачали

Київ. — 11-го листопада міністер агропромислового комплексу України Борис Супіханов сказав у Верховній Раді, що цього року в Україні буде зібрано 37 млн. тонн збіжжя — так як і передбачалося, повідомила УНІАР.

Знайомлячи депутатів з інформацією „Про формування фондів харчових ресурсів для державних потреб", Б. Супіханов зазначив, що цьогорічний урожай буде на 12 млн. тонн вищим за торішній. Як відомо, минулого року в Україні зібрано 25 млн. тонн зерна — найменше від 50-их років.

Міністер також сказав, що вищим буде урожай насіння соняшника, в той час як цукрових буряків — нижчим у зв'язку зі зменшенням експерних можливостей і несприятливою погодою. Як відомо, Росія наклала на український цукор 25-відсоткове мито, чим фактично закрила свій ринок. А через погану погоду збирання буряків почалося на два тижні пізніше і завершиться, за словами Б. Супіханова, в середині листопада.

Міністер відзначив також, що збільшено вирощування городини, ягід, баштанних культур і „заготовлено більше кормів, чим створено передумови для стабілізації у тваринництві".

Уряд, за його словами, допомагає працівникам сільського господарства. „Останнім часом ухвалено біля 30 постанов і розпоряджень з актуальних проблем розвитку агропромислового комплексу. Зокрема, згідно з цими рішеннями, виділено сільсько-господарським товаровиробникам безпроцентову позичку на суму 60 млн. гривень. З державної резерви відпущено 35,000 тонн нафтопродуктів", — сказав міністер.

Однак головуючий на сесії перший заступник голови парляменту Олександер Ткаченко, підбивши підсумки доповіді, назвав реформи в агропромисловому комплексі „геноцидом проти власного народу". „Сьогодні харчові резерви — головний біль для всіх нас: і для народних депутатів, і для Президента", — сказав він, додавши, що „сама ідеологія реформ на селі поставила в безвихідь і державу, і 50 млн. її населення".

Він запропонував Верховній Раді негайно випрацювати програму комплексного розвитку агропромислового сектора і харчових фондів держави. „Кабінет Міністрів України повинен пам'ятати при представленні бюджету, що головне в наповненні бюджету — це агропромисловий комплекс", — сказав він.

Ірак здійснив свої погрози

Вашингтон. — Не зважаючи на всі дипломатичні заходи, Ірак у четвер, 13-го листопада, здійснив свої погрози та видворив усіх американських збройних інспекторів.

Президент Билл Клінтон відразу виступив з публічним осудом такої поведінки Іраку, але стримався від будь-яких збройних погроз, хоч постійно напоминав Ірак не виступати проти Організації Об'єднаних Націй.

У Ню Йорку Рада безпеки ООН пізно вечором ще того самого дня винесла резолюцію, котрою засудила цей вчинок видворення членів її комісії збройної перевірки та попередила Ірак про можливі „поважні наслідки" якщо він негайно не скасує свого рішення в цій справі.

Видворення американських збройних інспекторів, здійснене Саддамом Гуссейном тільки один день після того, як Рада безпеки ООН одноголосно вирішила примусити його відкликати цю погрозу, дала можливість Урядові президента Б. Клінтона посилити підтримку проти такої поведінки іракського лідера серед інших країн міжнародної спільноти. Однак ЗСА відразу підкреслили, що їхні пляни покищо базуються на дальших дипломатичних заходах, навіть якщо це триватиме „багато днів чи навіть тижнів", поки вони будуть думати про застосування збройної сили.

Видворення американських збройних інспекторів, зовсім припинило на невідомий час працю згаданої комісії ООН, а її керівник Ричард Батлер, не погоджуючись з рішенням Іраку, щоб продовжувати працю без американських членів комісії, вирішив відкликати всіх інспекторів.

ДЖЕБ БУШ, 44-РІЧНИЙ КОМЕРСАНТ з Маямі та син колишнього президента Джорджа Буша, в середу, 12-го листопада, подав до загального відома, що знову буде кандидувати на губернатора Фльориди. У 1994 році його переміг дуже малою кількістю голосів, теперішній губернатор Лотон Чайлс. Того самого року брат кандидата Джордж мол., був обраний губернатором Тексасу. Своїм партнером у змаганнях за становище губернатора в 1998 році Джеб Буш представив стейтового секретаря Сандру Мортгам. Вона є першою жінкою на Фльориді, членом одної з головних політичних партій, котра змагатиметься за становище заступника губернатора. Вона також є першою жінкою, котру обрано спікером стейтової палати.

В Україні
(З інформацій УНІАР)

КПУ І СПУ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

ЧЕРНІВЦІ. — Тут відбулося спільне віче Комуністичної та Соціялістичної партій під гаслами „У відставку Президента і його режим!", „Геть губернатора Філіпчука!". У вічу взяли участь близько 400 осіб, які ухвалили резолюцію та звернення досі всіх політичних сил області підтримати їхню ініціятиву про усунення Президента України Леоніда Кучми, а також голови Чернівецької державної адміністрації Георгія Філіпчука.

„АРСЕНАЛ" ПОПОВНЮЄ СКАРБНИЦЮ

ЛЬВІВ. — Тут відбулася зустріч підприємців, керівників області з виконавчим директором корпорації Набіско Стівеном Голдстовном. Ця компанія за останній рік помітно збільшила вкладення у виробничі потужності львівського і кременчуцького тютюнових підприємств. Набуває популярности нова марка цигарок під назвою „Арсенал". За перше півріччя 1997 року компанія сплатила до державної скарбниці 17.5 млн. гривень тільки від львівського підприємства. Надходження до бюджету динамічно зростають.

„ЕЛЕКТРОШОКОВА ТЕРАПІЯ"

ДОНЕЦЬКЕ. — Макіївський металюргійний комбінат від'єднано від електромережі за 20 хвилин. Заборгованість цього індустрійного велетня за використану електроенерґію становить 42 млн. дол. Перший віцепрем'єр-міністер України Анатолій Голубченко, який відвідав Донеччину, заявив, що в разі непогашення цієї заборгованости, підприємство зупиниться назавжди. За словами А. Голубченка, вже наступного дня, після „сеансу шокової терапії" комбінат почав поступово сплачувати борг, а сусідні підприємства, довідавшись про це, сплатили енерґетикам свої борги за один день. Брак грошей на придбання вугілля змусив керівників Вуглегірської державної річкової електростанції перевести енерґоблоки потужністю 800 меґават на природний ґаз. Область розраховується за ґаз продукцією Харцизького трубного заводу. В такий спосіб плянується погасити борг „Індустріяльного союзу Донбасу" в сумі 129 млн. дол. перед Туркменістаном і продовжити будівництво ґазопроводу Краматорське-Донецьке-Маріюпіль.

НОВИЙ СВЯТИЙ

МАРІЮПІЛЬ. — Синод Української Православної Церкви Московського Патріярхату офіційно канонізував і визнав святим Митрополита Ігнатія, який 220 років тому разом з князем Григорієм Потьомкіним-Таврійським організував переселення кримських греків з-під татарського гніту у Приазов'я. В Маріюполі відбулася церемонія канонізації та перенесення мощів Ігнатія в катедральний собор міста. Митрополит Ігнатій у 60–70-их роках XVIII століття допомагав облаштуванню кримських греків на нових землях, зокрема в Маріюполі та його околицях. Митрополита Ігнатія тут вважають засновником міста і першосвященником тутешніх християн. За життя його дуже поважали, а після смерти гробівець з останками Ігнатія оберігали, як святиню, в міському соборі. Совєтська влада храм зруйнувала, але люди подбали про збереження мощів. Сьогодні вони знову будуть поховані в головному храмі міста.

НЕВМИРУЩИЙ „ЗАПОВІТ"

КАНІВ, ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ — Дружина амбасадора Індонезії в Україні Мелінда Курніаді відвідала Музей Тараса Шевченка на Чернечій горі під Каневом. У Тарасовій світлиці М. Курніаді прочитала „Заповіт" рідною мовою. Переклад зробила вона сама. Рукопис перекладу вона подарувала музеєві.

МІСТО ПОСТАРІЛО

ПОЛТАВА. —Розкопи, здійснені полтавськими археологами під керівництвом кандидата історичних наук Олександра Супруненка, дозволяють стверджувати, що Полтаві не 825 років, як досі вважалося, а понад 1,000 років. Отож місцевій владі належить вирішувати, яку ж дату святкувати наступного року. Між тим, археологам для дослідження розкопуваної ділянки дано лише один місяць, бо на місці розкопів плянується будівництво п'ятизіркового готелю. Унікальні археологічні раритети приречені залишитися під землею, або будуть знищені під час спорудження готелю, розповів археолог Едуард Странадко.

ЩАСЛИВОЇ ДОРОГИ ДО ЗІРОК!

Чикаго (А. Гороховський). — Рівно три роки тому, а саме в листопаді 1994 року, під час зустрічі Президента України Леоніда Кучми з Президентом ЗСА Биллом Клінтоном досягнено домовлености про те, що український космонавт полетить на американському кораблі.

І ось цей день настав. Якщо не трапиться ніяких непередбачених перешкод, як це раніше мало місце, то 19-го листопада вперше в історії в космічний простір з Америки відправиться українець Леонід Каденюк.

Полет триватиме 16 діб, під час яких буде здійснено цілий комплекс наукових досліджень, зокрема вивчатимуться верхні прошарки атмосфери. До складу екіпажу „Колюмбії" входить ще один міжнародний астронавт — японець Такай Дой. Командиром корабля НАСА призначила Кевіна Крегеля, пілотом — Стівена Ліндсі. Двома іншими астронавтами є Вінстон Скотт та Кальпана Чавля.

Хто ж ця мужня людина, якій випало щастя представити в міжнародному екіпажі незалежну Україну? На це питання, яке без сумніву цікавить читачів, мені допомогла відповісти перша в світі українка-астронавт Гайді Стефанишин-Пайпер, з якою я мав нагоду познайомитися в Чикаго в кінці минулого місяця. Не буду тепер про неї розповідати, незабаром напишу докладно, як вона стала астронавткою. А тепер лише вкажу, що її батько Михайло Стефанишин походить з Нового Яричева, отже він краянин львів'ян.

Гайді добре знає Л. Каденюка, адже разом з ним довший час навчається в НАСА, в цьому відомому центрі підготови астронавтів. З охотою вона розповіла про найбільш цікаві епізоди з життя свого колеги. Мені залишається лише переказати те, що я почув.

Почну, як мовиться, з народження майбутнього космонавта. В Чернівцях 28-го січня 1951 року в родині Каденюків з'явився на світ хлопчик, якого назвали Леонідом. З дитячих років він проявляв велике зацікавлення до неба, майстрував моделі літаків, а після того, як Юрій Гагарін здивував весь світ сміливим полетом у космос, хлопчик твердо вирішив, що наслідує його приклад.

Та найперше треба було піти до школи, щоб опанувати основами наук. Вчився добре, до душі йому припали точні науки, а саме фізика та математика. Після одержання атестату зрілости юнак, здійснюючи свою мрію, вступає у вище Чернігівське військове авіяційне училище, в якому поруч з опануванням майстерности пілотування одержав інженерну підготову.

Зійшовши на першу сходинку, Леонід відразу почав готуватися до того, щоб піднятися на нову ви-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ВБИВСТВО ЧОТИРЬОХ АМЕРИКАНЦІВ у Пакистані минулої середи, 12-го листопада, приписало собі досі нікому невідоме угруповання, котре називає себе Таємним комітетом Амаль. Воно також відразу попередило, що таких вбивств буде більше, якщо суджений в ЗСА Мір Амаля Кансі, за вбивство двох працівників Сі-Ай-Ей та поранення трьох інших у 1993 році, буде покарано смертю. З цього приводу Державний департамент попередив американських громадян, щоб по можности відклали свої неконечні поїздки до Пакистану в цей час. У Пакистані живе понад 7, 000 американців, з того в Карачі приблизно проживає 2,400 і всі вони знаходяться у дуже небезпечному становищі.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 13-ГО ЛИСТОПАДА, закінчуючи свою цьогорічну сесію, Конґрес відкинув запропонований Білим Домом плян сплати залеглостей ЗСА супроти Організації Об'єднаних Націй, а також пропозицію фінансово поспиряти Міжнародному валютному фондові, щоб допомогти відвертати небезпеку фінансових криз за кордоном. Речник Білого Дому Майкл МекКеррі назвав цей крок Конґресу нерозважним тому, що зроблено його у дуже не відповідну пору, якраз тоді, коли ЗСА намагаються здобути підтримку в ООН у справі поступовання Іраку. Речник Кофі Аннана, генерального секретаря ООН підкреслив, що таке рішення Конґресу „зробить важку ситуацію ще важчою"

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Parsippany, NJ

Нові зальоти російського ведмедя

Нещодавно російський президент Боріс Єльцин був на офіційних відвідинах у Китаю, а головною метою цих відвідин було не тільки підписати договір про стабілізацію східнього кордону та торговельних спілкувань, але в першу чергу для того, щоб заспокоїти тих московських політиків, які вважають, що закордонна політика Росії є надто спрямована в бік Америки.

Хоч Америка є далі конечно потрібною для політики Росії, то все ж таки можна зауважити, що медовий місяць стосунків, які заіснували після розпаду Совєтського Союзу, закінчився і Росія починає чимраз більше розглядатися в інші напрямки. Щоб сильніше підкреслити свої нові зацікавлення, Б. Єльцин останнім часом завдав Америці кілька не надто приязних поличників і почав збільшувати свої стосунки з Азією, а також, з Европою. Крім того, він післав свого міністра закордонних справ Євгенія Прімакова на Близький Схід, щоб і там впевнитися у впливах Москви.

Мабуть тому Алєксей Пушков, дорадчий член Ради закордонної та оборонної політики Росії, писав у часописі „Нєзавісімая Газєта" про те, що „Европа, Америка і Росія в 1997 році увійшли в нову геополітичну еру", підкреслючи при тому, що довготривалі пристрасні почування Москви до Америки охололи та повернулися в бік Европи.

Ще одним позначенням, що Москва хоче увсебічнити свою закордонну політику, був минуломісячний договір про постійні тристоронні зустрічі з французькими та німецькими керівниками та проголошення Б. Єльцином його підтримки резолюції про заборону вживання земних мін-вибухівок, яку також підтримує Европа, але не Америка. Зальоти Б. Єльцина не є тільки в сторону Европи, бо Росія також надає неабиякої уваги Азії. Два тижні тому Б.Єльцин мав неформальні розмови з японським прем'єр-міністром Рютаро Гашімото, які стали дуже допоміжними у злагідненні існуючої напруженої ситуації між їхніми країнами. Крім того, японський прем'єр-міністер погодився з пропозицією Б. Єльцина, що до 2000 року вони повинні підписати мирну угоду і в цей спосіб формально покінчити ворогування, спричинені подіями Другої світової війни. Захоплення Росією чотирьох японських островів по закінченні війни було постійною перепоною у підписанні такої угоди. Р. Гашімото на зустрічі з Б. Єльцином у Сибірі підкреслював необхідність зрозуміння Росією того, що вона є важливою частиною Азії. „Ми мусимо відкрити азійське обличчя Росії, бо без Росії не буде стабільности в Азії".

Будучи свідомою того, що з Китаєм не буде мати таких близьких стосунків, як це було у 1950 роках під час китайсько-совєтського братерства, аж поки постійне змагання за вищість у комуністичному світі їх розділило, Росія все ж шукає нових доріг до співдружности з Китаєм і підтримує різні і нові банальні гасла про те, що хочуть жити у світі, де жодна країна не змагатиме до зверхности, — це ще один докір у сторону ЗСА. Китай з питомою йому терпеливістю приглядається цим новим зальотам Росії та обдумує, як йому бути.

Однак, щоб не втратити зовсім американської приязні, Б. Єльцин є часто в телефонічному контакті з президентом Биллом Клінтоном і наголошує те, що Вашінгтон має свої впливи в Азії, й тому не може бути залишеним осторонь. Крім того, Б. Єльцин у свіій критиці ЗСА намагається бути обережним, бо твердить, що мусить існувати гармонійність між чотирма тихоокеанськими потугами — Росією, Японією, Китаєм і Америкою.

Аналітики твердять, що ці нові зусилля Б. Єльцина у російській закордонній політиці є також підкресленням його авторитету та підтвердженням, що він знову є паном ситуації після різних особистих і внутрішніх клопотів. Водночас він також хоче поновити впливи Росії на світовій арені, але робить це радше дорогою компромісів, а не, як досі, силуванням інших погоджуватися з ним. Це, зокрема, завважується у стосунках з колишніми республіками СССР, де Б. Єльцин проковтнув свою московську зухвалість і підписав договір приязни з Україною, а також зумів, навіть досить спокійно, прийняти критику від керівників інших колишніх совєтських республік на вершинній зустрічі минулого місяця.

Б. Єльцин, як президент, є відповідальним за закордонну політику, тому всі ці нові його зальоти, повинні б дещо насторожити керівників і політиків ЗСА, щоб у майбутньому ведмежі обійми не стали тісним обручем.

Лада Каневська,
Київ

УКРАЇНА–ПОЛЬЩА: ЕКОНОМІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО

Для більшості громадян нашої країни торговоекономічні відносини з Польщею уявляються як суцільне „човникарство". Справді, у 1988-94 роках це дало змогу багатьом не просто вижити у скрутних умовах, а й дещо заробити. Тепер ця спрва вже не така прибуткова і масова, та й характер співробітництва між нашими країнами суттєво змінився. Якщо раніше товарообіг переважно залежав від кількости осіб, що перейдуть кордон у тому чи іншому напрямку, і їх товарозавантаження, то тепер з'явилися ознаки „середнього" і навіть „великого" бизнесу.

Численні зустрічі на найвищих рівнях, підписання двосторонніх міжурядових угод (у економічній сфері це: про економічне співробітництво і торгівлю, про взаємну підтримку і захист інвестицій, про уникнення подвійного оподаткування, про міжреґіональне співробітництво тощо) стали міцною базою для утворення і розвитку численних спільних підприємств і випрацювання серйозних комерційних проєктів. Товарообіг між нашими країнами з 1992 року зріс у 4.5 рази і становив у 1996 році майже 1 блн. 400 млн. дол., а за перше півріччя 1997 року — близько 800 млн. У структурі польського експорту у 1996 році приблизно по 20 відс. припадає на вироби хемічної промисловости вугілля, харчові товари, інші 40 відс. — це меблі, фармацевтична продукція, електронічна апаратура, освітлювальні прилади, засоби зв'язку, інші товари. З України ж до Польщі торік експортувалися залізні руди та їхні концентрати (53 відс.), неперероблена сільгосппродукція — кукурудза, пшениця, ячмінь, соняшникове насіння (22 відс.), сировинні хемпродукти (9 відс.), а також металеві вироби, елетротехнічне устаткування, вироби легкої промисловости тощо. До речі, у першому півріччі цього року обсяг експорту залізних руд та їхніх концентратів зріс вже до 70 відс. загального експорту.

За умовами кердитних контрактів, спільне польсько-українське підприємство „Бізон-Україна" на заводах у Ковелі та Харкові збирає зернові комбайни „Бізон", надалі ж плянується і спільне їх виробництво. Незабаром до України має почати надходити шахтне устаткування відповідно до угоди про співробітництво у вугільній промисловості.

Польсько-українська комісія з економічного співробітництва та торгівлі нещодавно підписала цілу низку угод та програм: про спільне проєктування та виробництво підйомних кранів та шляхобудівного устаткування, про співробітництво у галузях фармації та медичного устаткування харчів та у сільському господарстві. Відповідно ж до підписаного на початку цього року меморандуму про заходи щодо лібералізації торгівлі між Польщею та Україною, активно обговорюється питання тарифних та нетарифних інструментів зовнішньоторгової політики, фінансового, валютного, податкового та цінового реґулювання, інвестицій державних замовлень та закупів, торгівлі, охорони інтелектуальної власности.

Зроблено перші кроки у розвитку співробітництва у фінансово банковій сфері: навесні почав діяльність перший польсько-український банк Депозитно-кредитний Банк-Україна ЛТД у Луцьку із 100 відсотковою участю польського капіталу, відкриваються філії польських банків у інших містах. Це значно полегшить систему взаємних зовнішньоторговельних розрахунків. Випрацювання і введення найближчим часом відповідної системи ґарантій та забезпечення експортних кредитів дозволили б значно зменшити риск, пов'язаний з проведенням товарно-фінансових угод між господарськими суб'єктами обох країн, а також відкрити комерційну інформацію про різні фірми та банки, взаємні можливості та потреби. Рівень інвестиційного співробітництва на даний час також не відповідає потенційним можливостям України й Польщі: маючи десь близько 500 різних спільних підприємств, загальні розміри польських капіталовкладень в економіку України знаходяться у межах 3.5 млн. дол. Перспективними напрямками співробітництва для розвитку інвестиційних зв'язків вважається участь польських фахівців у модернізації української енерґетики, металюрґійної промисловости, співробітництво у галузі екології (бідувництво водоочисних станцій та каналізаційних систем), виробництві будівельних матеріялів, будівельно-монтажних послуг, туризму.

Гарною нагодою для налагодження контактів між польськими та українськими підприємцями стала XIX Національна виставка „Бизнес–Польща '97", що проводилася 21-24-го жовтня у Києві. Виставку організовано під патронатом міністерства економіки Республіки Польща, на 80 відс. її субсидує державний фонд розвитку. Організатори представили якнайширший спектр приватних та державних фірм, що вже добре зарекомендували себе на польському та міжнародному ринках. Участь у виставці взяло близько 100 фірм, що працюють у галузі будівництва, металюрґії, машинобудування, енерґетики, електроніки та електротехніки, хемічної, фармацевтичної, легкої та харчової промисловости, виробники меблів, канцелярських приладів, косметики, постачальники сільсько-господарської продукції, представники сфери туризму та транспортових послуг. Відповідну українську виставку, де можна було б представити ввесь потенціял української економіки, плянується провести у Польщі наступного року.

Олена Несіна

Про злочини '37

В газеті „Вечірній Київ" з 21-го серпня 1997 року надрукована стаття під заголовком: „Машина тотального знищення". Поруч з нею поданий список під назвою: „Штатний розпис НКВД УРСР на 1 січня–31 грудня 1937".

Список чекістів розбитий на 13 відділів, які включають відділ охорони керівників партії та уряду, оперативний, контрозвідувальний, секретно-політичний і інші.

В кожному відділі чекісти записані разом з їхніми короткими біографіями. Прочитавши список, легко побачити, що майже всі вони були розстріляні. Статтю написав Сергій Білокінь, провідний співробітник Інситуту історії України НАН України.

С. Білокінь пише, що за період, починаючи з 1985 року, тобто, за період ґорбачовської „гласности" і новий період історії незалежности України, з'явилося багато статтей про репресованих діячів, монографій з історії тоталітаризму, кілька документальних збірників присвячених голодам, кінофільми й інше.

Історії Чека (ЧеКа — Чрєзвичайная Комміссія) в Україні ще й досі немає. Нема ні збірників циркулярів, ні розпоряджень НКВД, ні документів, присвячених репресіям, а також немає такої кількости списків розстріляних, які за цей час були опубліковані в Росії.

Одначе з'явилася одна книжка, аналога якої немає ані в Москві, ані за кордоном. Ця книжка — це збірка біографічних матеріялів про чекістів, яку підготували відомі автори Ю. Шаповал, В. Пристайко та В. Золотарьов. Заголовок книжки: „ЧК–ҐПУ–НКВД в Україні: Особи, факти, документи" (Київ, „Абрис", 1997). З її виходом українська історіографія опинилася попереду всіх. Картина, яку змальовує це видання, страшніша, ніж ми досі могли думати, твердить Білокінь. Вчений пробує словами змалювати цю жахливу картину свавілля НКВД.

Органи НКВД охопили всю терitотію і все населення, прикріплене до певного місця припискою. Селяни приписки не мали — їх винищували масово. Арештувати йшли вночі і, якщо того, кого хотіли арештували, не було вдома, робили висновок, що він перейшов на нелегальний стан, що було вже статтею проти нього, за якою слідчі добирали потім інші статті.

Ця машина організувала стеження за всім підвладним їй населенням, контролювала листування, переводила труси й арешти, допити і слідство, створювала відповідні психологічні умови для в'язня, щоб дістати від нього свідчення, яких потребувала. Ця машина також визначала, чиї прізвища мали бути згадані у протоколах допитів. Прізвища вибиралося з протоколів, і на тих, хто ще не був ув'язнений, виписувалися нові накази на арешт.

Так поглинали, пише Білокінь, одну категорію людности за другою і це робили чекісти, про яких досі майже нічого не було відомо.

Праця Ю. Шаповала, В. Пристайка та В. Заготарьова знайомить читачів з особами чекістів, які це робили. С. Білокінь аналізує список і звертає увагу на те, що майже всі чекісти, що звірствували в 1937 році ,були розстріляні.

Такий був перший наслідок революції згори, яку здійснив уже того самого року Сталін руками Єжова, твердить автор. Як відомо, сам Єжов був розстріляний у Москві 4-го лютого 1940 року. Про нього вже писали російські газети. Єжов очолював у ті криваві роки народний комісаріят внутрішніх справ і від нього залежало життя кожної людини в Совєтському Союзі.

По „мирній" професії він був слюсарем і кравцем, а освіту мав, як він сам писав в анкетах, „незаконченую низшую" („незакінчену нижчу").

Кінчає С. Білокінь статтю словами: „У роки 'гласности' повелося всіх репресованих перед війною вважати невинними. Нещодавно, в умовах незалежної України, регабілітовано начальника відділу СПО УҐБ НКВД УССР Сергія Пустовойтова. Якби ті, хто це зробив, публічно обґрунтували свої дії, ми довідалися б багато нового про державу, в якій живемо".

(Україна була піддана страхітливим репресіям ще на переломі 1920-их і 1930-их років, майже десять років перед відомим у світі роком терору 1937-им. Репресії, що забрали з життя мільйони людей (інтеліґенцію, селян, т. зв. „куркулів" та інших добрих українців, переводило сумнозвісне ҐПУ Ґосударствєнноє політічеськоє управлєніє. — Ред.).

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Жаль — невластива тут емоція

„Свобода" з вівтірка, 7-го жовтня ц.р., помістила вістку під заголовком: „Б. Єльцин відзначив поступ у російсько-українських відносинах". Згадана вістка інформує, що російський президент похвалив розвиток російсько-українських відносин під час вересневої візити до Москви прем'єра України Валерія Пустовойтенка. У цій самій вістці на іншому місці дослівно написано: „Однак інше становище щодо України й інших країн СНД займає Державна дума Росії. Її заява з 26-го вересня про сесію військових навчань поблизу кордонів Російської Федерції викликала жаль у МЗС Україна". На думку першого заступника міністра закордонних справ, текст заяви свідчить, що в російському парляменті ще переважають конфронтаційні підходи і це викликує жаль.

Тяжко зрозуміти, в якому сенсі було тут ужите слово „жаль". Коли російська Державна дума мішається до зовнішньої політики незалежної сусідньої держави та в цей спосіб загострює ситуацію, або, як кажуть в Україні, „нагнічує обстановку", це повинно б викликувати здивування і протест. Як пояснює наука психології, жаль — це почування-емоція, яку відчуває людина, коли втратить щось любе, дороге, або особа, котру ми любимо чи шануємо, відхиляється від нас, на нашу думку, несправедливо. Кожному є відомо, що діти відчувають жаль до своїх батьків, коли ті їх несправедливо покарають. Відомий російський психолог Іван Павлов був опрацював науково так звану методу перевиховання при помочі услівних реакцій-відрухів. Згадану методу в колишньому Совєтському Союзі вдосконалили відомі „правоохоронні органи" до того ступеня, що їхні жертви часто не тільки признавалися до своєї мнимої вини, але й жалували, що своєю поведінкою стягнули на себе заслужений гнів їхнього „геніяльного батька" Сталіна.

Як відомо, багато людей „з виполосканими мозками" плакали по вмерлому Сталінові правдоподібно тому, бо для них жорстока, але контрольована кимсь „згори" дійсність була більше приємливою, ніж непевність майбутнього. Дійсно, може бути жаль, і прикро, що у своїй незалежній державі українці все ще відчувають тільки „жаль" до „старшого брата", коли цей намагається дальше контролювати їхнє життя.

Іван Головінський
Ню Бранзвик, Н. Дж.

† Лев Яцкевич

Листопад

В моїм вікні цвітуть щоночі зорі,
Бруньки сузір, доспілі і великі —
Цвітуть вони, гаптуючи узори,
Осіннім янтарем і тугою налиті.

В моїм вікні цвіте щоночі місяць,
Космічний бард кохання і маріння,
Що в дикий гай рясних антен заплівся
І в них ув'яз смарагдовим корінням.

В моїм вікні снуються зв'ялим квітом,
Тривожні дні, розхристані і босі...
У плівку шиб щоночі стука вітер,
В алеях золотих самотньо ходить осінь.

В моїм вікні щоранку зорі в'януть,
Бруньки сузір, іржаві та нещадні,
Що линуть в сад дзвінкими червінцями,
Кривавим листям перших листопадів.

Д-р Осип Кравченюк

ЛЬВІВ ПІД РОСІЙСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ 1914–15 РОКІВ

I

Пам'ятні події пережив Львів у 1914 році. Дев'ятого березня тут відбувся у сторіччя народин Тараса Шевченка величавий концерт в залі „Спортової Палати" при Зеленій вулиці з промовою д-ра Евгена Олесницького й сольоспівами славнозвісного Олександра Мишуги, а 28-го червня ювілейний Шевченківський здвиг, влаштований товариствами „Сокіл-Батько" і „Українським Січовим Союзом". Цей здвиг був у дійсності центральним пошануванням нашого поета-пророка, бо в під'яремній Україні всякі святкування були заборонені, а біля Шевченкової могили на Чернечій горі стояла царська варта. Під звуки сурм і під оплески великої маси народу вулицями міста князя Льва маршували до площі „Сокола-Батька" довгі ряди членів „Сокола" й „Січі" з усіх закутків Галичини. Панував великий духовий підйом, серця усіх українців об'єднувалися у могутньому народному святі.

Коли ж рознеслась вістка про атентат у Сараєві, програму здвигу довелося перервати. Духовий підйом поступився непевності й тривожному вижиданню дальшого ходу подій. Він, цей підйом, вернувся частково на короткий час, коли при кінці липня галицькі вчителі гостили у Львові Всеукраїнський конґрес педагогів, на який прибули делеґати з усіх українських земель, включно з Наддніпрянщиною (під чужим іменем), з Чехії, Словаччини і Словенії. Та і цим разом не обійшлося без небажаної вістки. Вибухла війна! Почалась організація Українських Січових Стрільців, заснування нашвидкоруч Самаритянської Помочі, а далі — наради, наради, при чому вогнищем усієї цієї діяльности була школа УПТ при вулиці Мохнацького. І нарешті, 3-го вересня 1914 року коло Львова появилася перша стежа російського війська, а в наступний день увійшли крізь Личаківську рогачку його полки. Їм назустріч і для передачі міста вийшла делеґація поляків і русинів-москвофілів. Заступник мера, д-р Рутовський, сказав тоді комендантові Третьої армії: „Не без нашої співпраці австро-угорські війська залишили Львів, не віддавши ні одного стрілу. Тут не було жодної боротьби, завдяки нашим зусиллям. Ми віримо, що Ваша Ексцеленція є поінформований про те, що ваші війська знайшли тут співпрацю і сердечне прийняття". А москвофільський делеґат просив коменданта повідомити царя „про готовість усього слов'янського населення міста бути льояльними синами Росії". Особливо цікавим був виступ польського делеґата. Бож ще недавно, перед окупацією Львова, польські газети страшили людей козаками, які, мовляв, убивають малих дітей штиками-баґнетами на крісах, ще недавно по місті лунали пісні „Гей-же, на москаля", а тепер, коли ці козаки були вже в ньому, поляки називали їх „почцівимі вярусами". А Станислав Ґрабський писав у „Слові Польському": „Нє мами претенсій до Ґаліції Всходнєй, алє нє дами прусаком зємі, сконд наш руд". В додатку, коли комендант проголосив з балькону каварні Авеню царський маніфест про зайняття Львова, польська юрба заревіла „Ура!", та сама юрба, яка недавно робила доноси на кожного українця, якого підозрювали в симпатіях до росіян.

Адміністрацією окупованої території керував спочатку воєнний губернатор, полковник Сергій Шереметєв, а в половині вересня утворено уряд генерал-губернатора і на цей пост покликано Ґеорґія Бобринського. 23-го вересня до нього прийшла делеґація представників Львова, і їм він сказав ось що: „Я буду вводити російську мову, російські закони і російську адміністрацію. Ці принципи будуть уведені поступово, залежно від потреби, тому що я вважаю це конечним для нормального життя округи". Він обіцяв толеранцію для усіх віроісповідань, але підкреслив, що „я не стерплю ніяких відкритих чи засекречених виступів проти державної Церкви Росії".

Тим часом вулиці Львова наповнялися російськими солдатами і цивільними людьми, яких спровадили сюди для наведення нових порядків. Москвофіли приготовили у Ставропіґії виставку портретів царської родини, царських генералів та інших сподвижників „визволення під'яремної Підкарпатської Руси". Їм сприяли у всьому поляки; польські книгарні продавали карти польських земель і книжки та брошури з русофільськими тенденціями „Слова Польського". Тим часом проходила ліквідація усіх українських надбань; припинено видавання часопису „Діло", замкнено книгарню Наукового Товариства ім. Шевченка, поставлено поза закон усі українські політичні, просвітні, економічні товариства.

Першою жертвою нових порядків впала „Просвіта" у Львові та її відділи в краю; начальна влада вважала це товариство і його читальні кузнею „австрофільства", „сепаратизму" й „мазепинства", а їх членів — ворогами Росії. Почалися нищення бібліотек і розбирання добра читалень, при чому солдати української народности брали часто книжки зі собою.

Продовження буде.

Щасливої...

(Закінчення зі стор. 1)

соту, а саме — космічну. Всі наступні роки аж до сьогодення заповнені навчанням та вдосконаленням техніки пілотування. В 1977 році молодий старшина, навчаючись в Науково-дослідному інституті військово-повітряних сил совєтської армії, стає інженером-конструктором авіаційної техніки. До того слід додати, що він освоїв полети на 54 моделях і модифікаціях військових літаків, на його рахунку 2,400 годин, проведених за штурвалами бойових машин. Каденюк став летуном-випробувачем першої кляси.

Минув ще один рік і Леонід переступив поріг Зоряного містечка, почалось нелегке навчання в космічному центрі. Там він пройшов повний курс управління космічними кораблями „Союз", „Союз-ТМ", орбітальними станціями „Салют" та „Мір". Одночасно вивчав космічну біологію, медицину та геоботаніку.

Перегорнемо ще одну сторінку біографії Каденюка. В 1990 році досвідчений космонавт очолив загін українських старшин, які готувалися до орбітальних полетів.

Ще один запис, який зроблений у 1996 році. Захопившись природознавчими науками, Каденюк переходить на працю до Інституту ботаніки Національної Академії Наук України. Та недовго тривала наукова праця, адже саме в тому році український космонавт був зарахований до складу американських астронавтів, які мали відправитися в космос на кораблі „Колюмбія". І ось завершені підготовчі роботи, Каденюк успішно пройшов усі випробування і був зарахований до складу екіпажу космічного корабля, який, як сказано, стартує 19-го листопада.

Ще два слова про космонавта-астронавта. Каденюк одружений, має двох синів, вільні години проводить разом з родиною.

Тепер саме час познайомити читачів з дублером Каденюка — космонавтом Ярославом Пустовим, українцем, 1970 року народження. Його батьки мешкають у Києві.

Найперше слід підкреслити, що Ярослав в 26 років захистив в Харківському Університеті дисертацію на здобуття звання кандидата технічних наук.

Та молодий науковець був закоханий в небо і тому не дивно, що його можна було побачити серед студентів Космічної Інженерної Академії, яку закінчив в 1993 році.

Минуло ще три роки і Я. Пустового одним з перших було зараховано до складу Національної космічної агенції України. А в 1996 році разом з Каденюком він прибув до Америки, де почалася підготова до космічних польотів. Я. Пустовий не одружений, у вільний час займається спортом, захоплюється музикою, залюбки співає українські народні пісні.

Моя співбесідниця астронавтка Стефанишин-Пайпер, яка тепер перебуває на Фльриді і бере участь у підготові „Колюмбії" до космічного полету, просила мене в телефонічній розмові не забути відзначити широкий спектр наукових досліджень, які будуть здійснені на борті корабля. Окрім того, під час останньої в цьому році місії екіпаж запустить сателіт для вивчення сонця і досліджуватиме мікрогравітацію. А найбільшою подією полету буде вихід у відкритий космос В. Скотта та Т. Доя.

Перед тим, як сісти за комп'ютер, щоб написати цей репортаж, вирішив зв'язатися з пресаташе амбасади України в Америці Натлією Зарудною і поцікавитися, що їй відомо про майбутній полет українського космонавта? Ось, що вона мені розповіла:

— З України до Фльориди приїздить численна делеґація у складі 100 осіб. Серед них: колишній Президент Леонід Кравчук, президент Національної Академії Наук України Борис Патон, міністер закордонних справ Геннадій Удовенко, керівник космічної агенції України, депутати Верховної Ради, підприємці. Всі вони спостерігатимуть за стартом „Колюмбії", матимуть зустрічі з керівниками НАСА, компаній та фірм.

Напередодні полету з українськими космонавтами має зустрітися амбасадор України в ЗСА Юрій Щербак.

90-літній ювілей парафії в Нюарку

Одна з найстарших парафій у ЗСА відзначила гідно і гарно 90-літній ювілей церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку в дні 19-го жовтня ц. р. святочними відправами та зустрічю парохіян і гостей на гостині, полученій з музичною програмою.

Церковні святкування почалися процесією шкільної молоді, учителів, мужів довір'я та духовенства під проводом Митрополита Степана Сулика. Привіт в імені парафії зложили о. Франко Шадяк, парох, і мужі довір'я, а діти вручили Владиці традиційний дар хліба і солі. Митрополит благословив 500 парохіян, що вщерть виповнили величну церкву, а о. Володимир Колпаків обійшов її з пахучим кадилом.

У святочній відправі брали участь шість священиків — Митрополит, отці Редемптористи — Франко Шадяк, парох, Володимир Колпаків, Володимир Баран, Михайло Бахів, а також колишній нюаркський парох о. Богдан Лукій. Шкільна молодь — шість вівтарних хлопців і чотири дівчинки — служили при відправах, а мішаний церковний хор під проводом дириґента Михайла Стащишина своїм співом збільшив містичність Богослужби. Осередною точкою була святкова проповідь Митрополита Сулика, глибока змістом, а признанням для парохії за 90-літню вірність Церкві і праці для неї та про важну ролю Церкви в житті громади.

Друга частина ювілейних святкувань відбулася в шкільній залі, до якої зійшлось понад 300 гостей. Програма почалася привітальним словом пароха о. Франка та молитвою і промовою Митрополита. В музичній частині шкільний хор співав пісні, учениці декламували вірші, дитячий ансамбль бандуристів супроводив спів дітей, а в концертовому дуеті Михайло і Оля Стащишин заспівали кілька народних мелодій при супроводі бандури і гітари.

В серії промов, конечних на такій імпрезі, брали участь Андрій Кейбіда і Юрій Долинський, мужі довір'я, а учителька Марія Робак передала привіт від прицерковних організацій. Письмові привіти від Президента Клінтона, губернатора Христини Витман і від прогоігумена Ярослава Дибки відчитав о. Богдан, який також поділився особистими споминами з праці в парафії і громаді, яку з вдячністю згадує.

Програму закінчив о. парох Франко, дякуючи всім, що причинилися до цього ювілейного свята та з вірою, що парафія дочекається свого столітнього ювілею. З нагоди того ж пам'яткового дня парох вручив плакету заслуги парохіянинові Андрієві Кейбіді, одному з найстарших громадян з родини нюаркських піонерів, який протягом десятків літ вірно служив парафії та згідливо працював з усіма в громаді, а й має честь бути відзначеним папським орденом. Присутні на залі — його дружина Евгенія-Евелин та син д-р Роберт з дружиною Даєн, горді за свойого представника роду, із зворушенням ділили признання і почесть для нього.

Заключну благодарственну молитву провів о. Леонід Мальков, священик з України, додаючи, що цей день для парохії є днем духового відновлення та просив Божого благословення для церкви св. Івана і парохії та для українського народу. Наша парохія має щастя мати двох священиків з України, слухати їх гарного співу і навчальних проповідей, а саме — о. Леоніда Малькова і о. Володимира Барана, що матиме великий вплив на доростаючу молодь і буде підтримкою для нових іміґрантів (та заробітчан) з України, а для старшої ґенерації — духовним лучником з рідним краєм.

Ювілейний комітет старанно приготовив цілу імпрезу, розіслав запрошення та видав пропам'ятну книжечку. В ній подана коротка історія парохії від заснування першої церкви в Нюарку на долині міста, де закуплено будинок (від іншої релігійної громади) у 1907 році, заходом громади перших переселенців під проводом першого пароха о. Івана Дорожинського та її мандрівка в міру етнічно-демографічних пересунень аж до теперішнього місця в 1965 році в західній частині Нюарку, в сусідстві містечок Ірвінґтону, Мейпелвуду і Савт Орандж. За цей час церква мала 20 парохів — 10 дієцезіяльних і десять отців Редемптористів.

Зараз у перших роках заіснування парохії, зорганізовано при ній вечірню школу — у 1913 році з ініціятиви Теодозія Каськова, дяковчителя, але на повну цілоденну школу треба було чекати до 1939 року, коли було відповідне приміщення, досить учнів та вчителів — Сестер Василіянок. Школа мандрувала разом з церквою, і тепер міститься у власному невеликому будинку в Нюарку, навпроти церкви, з учительським збором 12 вчителів, під зарядом директорки Сестри Хризостоми.

Третьою невідлучною частиною парохії і її гордістю є церковний чоловічий і мішаний хор, щоб був заснований у 1910 році заходом Теодозія Каськова, тепер під дириґентурою Михайла Стащищина, який навчає також шкільний хор. Парохія жива, рухлива, тож праці багато, а для співучасти мирян у ній зорганізовано в 1967 році Парохіяльну Раду до помочі в адміністрації і в парафіяльній допомоговій акції для потребуючих, самітніх або хворих парафіян.

Завдяки старанній підготові, святкування відбулись успішно. Ювілейний комітет працював в такому складі: Андрій Кейбіда, голова, і члени — Марта Боровик, Марійка і Йосиф Винарчуки, Ксеня Гапій та Ірена Гивель, які поділили працю поміж себе і точно її виконали. Музичну програму підготували дириґент Михайло Стащишин (співи), учителька Марія Робак (декламацію) і Сестра Бернарда (ансамбль бандуристів). Гостина була обильна і смачна, а доставив її український підприємець С. Стефанів. Ще б додати, що побажання і оголошення в пам'ятковій книжечці причинилися до фінансового успіху імпрези.

Насуваються, одначе, й деякі невеселі рефлексії, бо ж багате минуле церкви, парохії, школи і громади Нюарку стоїть перед загрозою занепаду наслідком змін в цій околиці міста під натиском напливу інших груп меншинного населення, а виходом українських мешканців у дальші околиці. Церква поволі порожніє, кількість учнів маліє, громадські організації „втікають", ще лиш банк просперує. З жалем пригадується давніший заклик і осторога, щоб поселюватися сукупно і зберігати дільницю для української громади. А що це було можливим, видно з прикладу португальської етнічної громади, яка затримала цілу дільницю для себе в Нюарку, ще й підвищила її вигляд і значення.

Одиноко відрадним є те, що все ще на великі свята церква заповнюється, ще молоді люди тут одружуються (дарма, що більше мішаних подруж), їхні діти тут хрещені, звідси благословлять померлих в останню дорогу. Надія — на нових іміґрантів з України, що знаходять на американській землі свого українського Бога.

Тож з нагоди славного 90-літнього ювілею треба побажати парохові і його співробітникам — з подякою за теперішню службу церкви і громаді — дальшої витривалости, а також Сестрам Василіянкам і учительському зборові, що, йдучи проти течії, зберігають цей український осередок в Нюарку. Може, так, як тепер відроджується місто — то її дільниця перетриває і збереже свої культурні надбання. Церква буде тим магнітом, що поведе громаду у XXI століття.

Дора Рак і Христина Рак Локасіо

Невмируща традиція

Танцювальний ансамбль з Маямі.

Кожного року наша громада в Маямі та інші жителі Фльориди мають велику приємність бути свідками величавих виступів наших танцюристів і вокалістів. Це молоде і талановите покоління під вмілою і енергійною рукою Дани Максимович-Васькевич з ентузіязмом продовжує інформувати світ про красу нашої культури.

У 1949 році організаторами школи танцю були св. п. Тарас Максимович, радний УНС, Катерина Годівська і Олена Максимович. Від того часу школа продовжує свою активність.

Новою організаційною і педагогічною силою є знавці фольклору і хореографії Дана Максимович-Васькевич і Ричард Васькевич. Вони вміло і з пієтизмом продовжують свою місію знайомити довколишній світ з красою нашого українського мистецтва. Усім членам школи і учителям щиро бажаємо всього найкращого і багато успіхів у запланованій праці.

М. Андрушка

В Балтиморі відбудеться виставка Оксани Чепелик

Балтимор, Мд. (О.К.) — Тут в Мистецькій палаті, в рамках програми „Артслінк", відбудеться в днях 22-26-го листопада виставка праць української художниці Оксани Чепелик. Вона виставлятиме в першу чергу мистецькі фотографії, що є частиною її художніх зацікавлень під назвою „Таємниці Евразії". Уважаючи Україну кордоном, що завжди через віки захищав Европу від Азії, художниця у своїх фотографічних картинах та коляжах хоче вказати на вплив мас-медії, якої відбиткою є сучасний стан у всіх ділянках життя.

Її коляжі є побудовані на іронії, якою вона віддає сучасний стан України, що абсорбує незвичайно скоро усі від'ємні впливи західнього світу, забуваючи про місце людини в тому суспільстві, зверненому лише на комерційність і консумпцію.

О. Чепелик була одною із 200 українських мистців, що зголосили свої праці на програму „Артслінк" і тільки вона та ще двоє мистців України виграли. Цей успіх дав її можливість приїхати вперше до ЗСА на персональну виставку, яку вона в Палаті мистецтв Мериленду буде ділити із двома американськими мистцями, кожний з яких має до розпорядження цілий поверх.

О. Чепелик щойно у вересні закінчила виставляти свої цікаві твори в Парижі, а у місяці березні 1998 року буде мати велику виставку в Києві в Центрі Сучасного Мистецтва, яку спонзорує фундація „Відродження".

Вона має вже за собою 11 персональних виставок в Україні і Франції та брала участь у 13 групових в Україні, Франції, Німеччині, Польщі і Литві. О. Чепелик є членом організації архітектів України, Міжнародної організації мистців в Німеччині і мистців України. Закінчила Мистецький Інститут у Києві, а відтак в Москві і три роки перебувала на мистецькому відрядженні у Парижі. Вона брала участь в десяти міжнародних мистецьких конкурсах з ділянки архітектури, фотографії і коляжу, а її зацікавлення ідуть далеко поза звичайну працю фотографа чи архітекта, а спираються на вдумливому передаванні у мистецькій формі думок про сучасний світ та вплив його на людськість, а зокрема на її батьківщину.

Питання...

(Закінчення зі стор. 1)

вільної економічної зони Рені, Україна, — Джурджалешти, Молдова—Галац, Румунія, де Україна відіграватиме керівну ролю.

Крім того, полагодження прикордонних питань приспішить створення українсько-молдовського митного союзу, альтернативного тому, який є між Росією, Білоруссю, Казахстаном і Киргизстаном.

Необхідно ще домовитися про українсько-молдовський кордон в районі Придністров'я.

У ЧЕТВЕР, 13-ГО ЛИСТОПАДА, Генеральна асамблея Організації Об'єднаних Націй засудила неспроможність Ізраїля припинити дальшу розбудову 6,500 мешканевих приміщень для жидів у переважно арабами заселеному східньому Єрусалимі. У цій справі, ООН неодноразово зверталася до Ізраїля, але це, як виявляється не допомогло. Тепер ООН звернулася до Швайцарії, котра є повіреницею Четвертої женевської конференції з 1949 року, що займалася справами цивільних людей в часі війни, зорганізувати конференцію тих, які зацікавлені забороною розбудови житлових приміщень на територіях окупованих Ізраїлем. Схвалення цього питання пройшло голосами 139 до 3, Ізраїль, Мікронезія та ЗСА голосували проти, а 13 країн стрималися.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої улюбленої і незабутньої
ДРУЖИНИ, МАМИ,
БАБЦІ, СЕСТРИ, БРАТОВОЇ і ТЕТИ

бл. п.

ПАРАСКЕВІЇ ПРЯТКИ
з дому ПУЖИК

СЛУЖБИ БОЖІ
за душу покійної будуть відправлені
у суботу, 29-го листопада 1997 р.
у церквах:

св. Юра в Ню Йорку, о год. 8:30 ранку;
Чесного Хреста в Асторії, Ню Йорк, о год 8:30 ранку;
свв. Петра і Павла й Спринг Валлі, Н.Й.

У понеділок, 1-го грудня 1997 р.
у церквах:

св. Михаїла у Балтиморі, Мд., о год. 6-ій веч.;
св. Михаїла у Менвіллі, Н. Дж., о год. 6-ій веч.

Пом'яніть її у своїх молитвах.

Родина ПРЯТКІВ

В 20-ту БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
ненадійного відходу у вічність нашого дорогого ГОЛОВИ і ОПІКУНА „Молодої Думки"

бл. п.

БОГДАНА БІДЯКА

будуть відправлені заупокійні **СЛУЖБИ БОЖІ** о год. 8:30 ранку в церквах:

Чесного Хреста в Асторії, Н.Й. — 3-го грудня 1997 р.;
св. Юра в Ню Йорку — 6-го грудня 1997 р.

Просимо всіх колишніх членів „Молодої Думки" і всіх приятелів про молитви за спокій душі покійного.

КОЛИШНІ ЧЛЕНИ „МОЛОДОЇ ДУМКИ"

Світовий форум українців

Розмова з делегатом 2-го Світового форуму українців Юліяном Кулясом

— Вам пощастило бути делегатом 1-го Світового форуму українців, який відбувся п'ять років тому. Чим нинішній конґрес відрізняється від попереднього?

— По-перше, до початку Великої Ради капітально відремонтовано Палац культури „Україна", в якому делегатам і гостям були створені всі умови для плідної праці. Слід також відзначити готель, в якому ми відпочивали. Що ж до кількости учасників конгресу, то вона була приблизно такою ж, як і на минулій зустрічі: було 450 делегатів і 1200 гостей.

Подруге, цього разу ми відчули більше уваги і турботи з боку Уряду та Президента, який заради участи в роботі форуму перервав свій відпочинок у Криму.

Запам'яталося перше пленарне засідання, яке відкрив голова Української Всесвітньої Координаційної Ради Іван Драч.

— Просив би вас докладніше зупинитися на доповідях Президента України та голови УВКР.

— Дійсно, цей день запам'ятався, на нього чекали, покладали великі сподівання, які, на превеликий жаль, не повністю збулися. Найперше хочу висловити своє ставлення до промови Леоніда Кучми, яка тривала 40 хвилин. Доповідь Президента була цікавою за змістом. Зупинюся лише на найбільш важливих питаннях, які можуть зацікавити читачів. Промовець відзначив, що діяспора чимало зробила і робить для блага України, та прийшов час, коли нагальним стає гасло: „Україна — діяспорі". На думку Президента, варто створити "Фонд української діяспори". На його кошти могли б виділятися стипендії для навчання дітей з діяспори у престижних навчальних закладах України, а також провадити інші заходи. Перспективу має ідея перепрофілювання педагогічного вузу в одному з наших історичних міст для підготови вчителів, які працювали б у середовищі українців за кордоном.

Не другорядне значення мало визначення основного завдання діяспори на сучасному етапі становлення української держави. Леонід Кучма попросив представників західної діяспори активніше сприяти позитивному ставленню держав, в яких вони мешкають, до України. Йдеться про те, щоб сприяти кредитно-фінансовій та інвестиційній підтримці, розвиткові рівноправної, взаємовигідної торгівлі.

Уважно слухаючи Президента, мені пригадався перший форум, на якому Леонід Кравчук у відповідь на критику з боку діяспори спробував залякати нас тим, що не видаватиме віз для в'їзду в Україну. Натомість нинішній президент заявив: „Вважаємо слушними пропозиції щодо спрощення і полегшення візового режиму для представників діяспори. Буде вжито необхідних заходів для того, щоб вони могли приїздити в Україну без зайвих ускладнень та надміру заформалізованих процедур".

Президент України Леонід Кучма вручив Юліянові Кулясові орден „За заслуги".

Хотів би поділитися з читачами враженням від короткої розмови з Президентом. Було це під час того, як він мені вручив орден „За заслуги" III ступеня. Кучма подякував за активну співпрацю з американським урядом і попросив, аби українці зробили все від них залежне, щоб змінити образ молодої незалежної держави в пресі ЗСА. Я висловив потребу змінити існуючий податковий закон, адже він не сприяє іноземним фірмам робити інвестиції. На це Президент відповів, що робиться все можливе для зміни законодавства, однак Верховна Рада цьому не сприяє.

Після того, як Президент закінчив свою доповідь, слово мав голова Верховної Ради України Олександер Мороз. Іван Драч виголосив блискучий, образний спіч талановитого поета, а ні в якому разі не звіт голови Української Всесвітньої Координаційної Ради. Ми не почули, що конкретно зроблено за минулі п'ять років, не представлено фінансового звіту. Все це викликало незадоволення делегатів.

— Відомо, що окрім пленарних засідань на форумі працювали так звані „круглі столи". Чи доводилося вам брати участь в їх роботі?

— Протягом двох днів в приміщенні Національного університету імені Шевченка за „круглими столами" йшла активна дискусія, присвячена актуальним проблемам України та діяспори. Я, зокрема, взяв участь у панелях, на яких розглядалися правничі питання, а також безпеки країн, молоді та спорту.

В своєму виступі перед військовиками, я торкнувся стану впровадження української термінології в збройних силах молодої держави. Довелося констатувати, що в багатьох військових підрозділах, як і раніше, користуються російськими термінами. Я пригадав делегатам форуму, що коли генерал Костянтин Морозов був міністром оборони України, то Чиказьке товариство сприяння Руху виділило кошти для видання підручника з української військової термінології. Такого навчального посібника досі немає.

Правнича панель проходила під головуванням мого приятеля, члена Федерального суду Америки Богдана Футея. Промовці відверто вказували на те, що в Україні досі не прийняті закони, які б сприяли виконанню нової Конституції.

— В численних публікаціях, присвячених форуму, вказувалося на те, що в його роботі мали місцеве порушення принципів демократії. Наскільки це відповідає істині?

— Дійсно були відступи від демократичних принципів ведення подібних імпрез. Згадаймо хоча б процедуру вибору президії форуму. В дійсности ніякого вибору не було. Заздалегідь визначені люди зайняли почесні місця, хоча ці кандидатури делегатами не були схвалені.

Мушу відверто сказати про прояв диктаторства з боку керівників конгресу, яке найбільше виявилося під час виборів до керівного складу УВКР. Делегати не мали можливости висловити свою думку щодо кандидатів до Ради, не могли внести пропозиції. До речі, ні голосів „за" ні голосів „проти" ніхто не рахував. Микола Жулинський, який керував виборами, сказав, що запропонований Номінаційною комісією склад членів Ради одержав більшість голосів і вважається схваленим. Це викликало спротив присутніх і вигуки „Ганьба!".

Але, незважаючи на недоліки форуму, я вдоволений участю в ньому. До позитивів слід віднести знайомство з багатьма цікавими людьми, корисний обмін думками, контакти з представниками українських поселень майже з усіх континентів планети. Окремо хотів би відзначити два святкових концерти, які справили на всіх нас незабутнє враження.

А щодо завдань, поставлених форумом перед українцями світу, то вони визначені в резолюції конгресу „У співпраці та єднанні увійдемо у XXI століття", в якій зокрема сказано: „Закликаємо всіх українців — представників різних політичних сил, громад, партій і рухів, віруючих і невіруючих — забудьмо про те, що нас роз'єднує, об'єднуймося у спільній праці на благо незалежної України, кращої долі її народу.

Зміцнюймо зусилля для побудови української держави з потужною економікою, високою духовною культурою.

Йдімо і далі дорогою, яку обрали — вперед, згуртувавшись, у величне майбутнє України".

Вів бесіду

Анатолій Гороховський

Відзначили три пам'ятні дати

11-го листопада ц. р. Ню Бранзвик, Бавнд Брук, Менвілл і околиці відзначили річниці — 55-ліття УПА, 50-ліття рейду УПА в західну Европу і 50 роківків трагічної акції „Вісла". Заходами місцевого відділу УККА створено Організаційний комітет для вшанування цих подій, до якого увійшли відділи десятьох організацій на цьому терені.

Тому, що цей час співпадав з річницею смерті бл. п. Митрополита Андрея Шептицького у греко-католицьких церквах Менвіллу і Ню Бранзвику о. Павло Лабінський після Богослужби відправив Панахиди в пам'ять Митрополита Андрея і всіх героїв, знаних і незнаних, що віддали життя своє в боротьбі за визволення України. Під час Панахиди в Ню Бранзвику стояли з державними прапорами Ярослав Старожитник і Олександер Клецор, а також прапор ООЧСУ тримав Василь Хомут і прапор товариства УПА — Іван Кепша. Отець Павло у своїх промові пов'язав ці дати — смерть религійно-національного провідника з діями полеглих героїв, котрі боролись і гинули за святі ідеали українського народу. Опісля парафіяни і гості зайшли до церковної зали, де спочатку гостились кавою і солодким, приготованими сестрицтвом, а відтак заслухали доповіді і мистецькі виступи. Сцена була вдекорована національним гербом, датами подій і квітами. Про це подбали В. Хомут, П. Панькевич і Г. Добуш.

Свято відкрив голова місцевого відділу УККА О. Клецор і попросив о. пароха провести молитву, опісля голова Громадського комітету Г. Добуш привітав присутніх учасників рейду УПА Богдана Ковалика і Петра Шкафаровського, а також згадав, що в залі присутні члени делегатури Тов. УПА Іван Кепша і Петро Левко, та попросив до слова учасника рейду, секретаря Головної Управи Товариства вояків УПА, довголітнього політв'язня на Чехо-Словаччині Богдана Ковалика.

УПА не було причиною терору і виселення. Це був договір сильних цього світу, імперських зазіхань наших сусідів. ОУН-УПА повстала на традиціях Визвольних Змагань. Вона виступила проти двох окупантів. Це була всенародна боротьба України. Її розвідником і годувальником було населення України, а головно український селянин. УПА визнав світ, тільки самостійна Україна ще досі не спромоглась на це.

Виступила бандуристка, колишня студентка Львівської музичної школи Алла Куцевич. Вона назвала це свято святом національного духу. Сольоспівом при акомпаняменті бандури звеличила те свято піснями: „Гей, там у Лузі", „Там під Львівським Замком", „Пісня про маки". Морозило тілом, як прелегентка Марійка Дупляк науковими дослідами ввела присутніх слухачів про післястолітнє, ніби середновічне татарське лихоліття, XX століття українського народу. XX століття було дуже трагічне: голоди, виселення, депортації, геноцид, атомова катастрофа та більше. Виселення та депортації Лемківщини, Надсяння, Холмщини та інших корінних українських територій відповідало польським намірам як передвоєнного, так комуністичного повоєнного уряду. Терор уряду — це колесо геноциду десятків тисяч. Терором керувало НКВД. УПА закликало населення, щоб не покидало лемківських земель, боронилось, ставило опір.

9-го березня 1947 року у Варшаві польський уряд вирішив назавжди розв'язати українське питання на його етнографічних землях під польською окупацією — розпорошити і зденаціоналізувати українське населення, а непримиренних підступом знищити. Кінцевим ударом польського уряду по українському населенню було після вбивства ген. Сверчевського українськими партизанами. 4,000 мирного населення запроторено до концтабору в Явожно, в тому 800 жінок. З них там померло 160 осіб, а сотні вмерло вже після звільнення. Детальними цифрами свою доповідь прелегентка удокументувала. Петиції до польського уряду від українського населення він і досі промовчує. Протиукраїнська пропаганда далі процвітає. Визнання геноциду над українським населенням Лемківщини, засудження акції „Вісла", повернення майна, допомога потерпілим, домагання про відшкодування не дали успіху.

Щойно по розвалі комуністичної імперії та її сателітів, напередодні річниці трагічної Акції, президенти України і Польщі дещо узгіднили: все, що скоєно давніше, не повинно бути конфліктом між обома сусідніми державами сьогодні. Але про заподіяні кривди ми не сміємо забувати, закінчила прелегентка.

Далі голова представив учительку школи релігії та українознавства в Бавнд Бруку Анну Синякевич і абітурієнтку тої школи, члена СУМА Оксану Гуцул. Анна відчитала вірш „Слово про вірний ліс" Романа Завадовича, а Оксана Гуцул — вірш „Пів сотні літ". На закінчення бандуристка Алла відспівала три пісні: „Не забудь помолитись Богу", „Тихо, тихо навкруги", „Ішли селом партизани".

Доповідачів, так і бандуристку, що своїм чудовим голосом при високо мистецьким супроводі бандури, усіх виконавців присутні нагороджували довготривалими оплесками.

Відзначення закінчено відспіванням гимну.

Голова Комітету Г. Добуш подякував о. П. Лабінському за його допомогу, виконавцям програми і усім присутнім за так численну участь.

Присутній Я. І.